חייבת בחלה *ואינה נפסלת בטבול יום דברי ר"מ ור' יהודה ר' יוסי ור"ש פוטרין מן החלה סברוה מאן דאמר תרומה דאורייתא חלה דאורייתא מאן דאמר תרומה דרבנן חלה דרבנן אי אמרת בשלמא קסבר רבי יוסי חלה בזמן הזה דרבנן אתי דמע דרבנן ומפקע חלה דרבנן אלא אי אמרת חלה דאורייתא אתי דמע דרבנן ומפקע חלה דאורייתא ודלמא קסבר רבי יוסי תרומה בזמן הזה דאורייתא וחלה דרבנן *וכדאהדר רב הונא בריה דרב יהושע דאמר רב הונא בריה דרב יהושע אשכחתינהו לרבנן דבי רב דיתבי וקאמרי אפילו למ"ד תרומה בזמן הזה דרבנן חלה דאורייתא שהרי *שבע שכבשו ושבע שחלקו נתחייבו בחלה ולא נתחייבו *במעשר ואמינא להו אנא אפילו למ"ד תרומה בזמן הזה דאורייתא חלה דרבנן *דתניא בבואכם יכול משנכנסו לה שנים ושלשה מרגלים ת"ל בבואכם בביאת כולכם אמרתי ולא בביאת מקצתכם וכי אסקינהו עזרא לא כולהו סלוק: **מתני'** משל משלו חכמים באשה פגה בוחל וצמל פגה עודה תנוקת בוחל אלו ימי נעוריה בזו ובזו *אמרו *אביה זכאי במציאתה ובמעשה ידיה ובהפרת נדריה צמל כיון שבגרה שוב אין לאביה רשות בה איזהו סימנין ר' יוסי הגלילי אומר משיעלה הקמט תחת הדד ר"ע אומר משיטו הדדים בן עזאי אומר משישחיר הפיטומת רבי יוסי אומר כדי שיהא נותן ידו על העוקץ והוא שוקע ושהא לחזור: **גמ'** פגה עודה תנוקת כדכתיב התאנה חנטה פגיה בוחל אלו ימי הנעורים *כדתנן התאנים משיבחלו ואמר רבה בר בר חנה אמר רב משילבין ראשיהן ואיבעית אימא מהכא ותקצר נפשי בהם וגם נפשם בחלה בי צמל כמ"ד יצתה מלאה: ואיזהו סימנים ר' יוסי הגלילי אומר משיעלה הקמט: אמר שמואל לא משיעלה הקמט ממש אלא כדי שתחזיר ידיה לאחוריה ונראית כמי שעלה הקמט תחת הדד שמואל בדק באמתיה ויהב לה ד' זוזי דמי בושתה שמואל לטעמיה דאמר שמואל לעולם בהם תעבודו לעבודה נתתים ולא לבושה שמואל מיחד להן רב נחמן מחליף להן רב ששת מסר להן לערבי ואמר להן אודהרו מישראל: רבי יוסי אומר כו': מאי עוקץ אמר שמואל עוקצו של דד ת"ר *אלו הן סימני בגרות ר"א בר' צדוק אומר משיתקשקש הדדין ר' יוחנן בן ברוקה אומר משיכסף ראש החוטם משיכסף אוקנה לה אלא א"ר אשי משיפציל *ראש החוטם ר' יוסי אומר משתקיף העטרה ר"ש אומר משנתמעך
הדד

חייבת בחלה. ולא אמרינן דתרומה פוטרתה לה ואע"ג דתרומה אינה חייבת בחלה מדומע חייב בחלה מ"ט דדימוע דרבנן הוא דמדאורייתא חד בתרי בטיל דכתיב (שמות כג) אחרי רבים להטות ורבנן הוא דאצריך אחד ומאה הלכך לא אתי דימוע דרבנן ומפקע חלה אפילו בזמן הזה דקסברי ר"מ ורבי יהודה תרומה אור חלה בזמן הזה דאורייתא: פוטרין מן החלה. כדמפרש לקמן דקסברי חלה בזמן הזה דרבנן ואתי דימוע דרבנן ומפקע חלה דרבנן והיינו דאמרן לעיל (מו:) תני ולא סבר לה דהא מודו לרבי יוסי חלה בזמן הזה דרבנן וסברוה הנך רבנן דמייתי ראייה מהכא דכי היכי דקאמר ר' יוסי חלה בזמן הזה דרבנן הוא הדין לתרומה: ודלמא. אע"ג דקא חזית מהכא לר' יוסי חלה דרבנן אפ"ה סבירא ליה תרומה דאורייתא וליכא הכי נמי מסתברא דקא בעית לאתויי: נתחייבו בחלה. דכתיב (במדבר טו) בבואכם אל הארץ והרי באו: ולא נתחייבו במעשר. *דבמעשר כתיב (דברים יד) תבואת זרעך עד שיביאו כל אחד ואחד את שלו: **מתני'** פגה. סמדר. כך כשהיא עודה תינוקת קרו לה פגה כל זמן שאין לה סימן לא בדדים ולא בשערות: בוחל. כשהפרי גדל קצת כדתני בגמרא התאנים משיבחלו כך כשיש לה סימן דדין קצת בידוע שהביאה שתי שערות ונערה היא: צמל. בגמ' מפרש לה לשון נוטריקון יצתה מלאה שיש לה סימן מובהק בדדיה ולקמן מפרש סימנין במתני'. והיא בוגרת: בזו ובזו. אפי' כשהיא נערה אביה זכאי כו' דכתיב (במדבר ל) בנעוריה בית אביה כל שבח נעוריה לאביה: איזהו סימנין. אצמל קאי: קמט. פרונצ"ש. שגדלו דדיה עד שכפול מעט על החזה ונראה כקמט: משיטו. גדולים יותר: הפיטומת. ראש הדד כמו (סוכה דף לד:) ניטלה פיטמתו: עוקץ. כמו עוקצי האגסים (עוקצין פ"א מ"ו). פוציל"ש בלע"ז. סודו של דד שהתינוק יונק ופיטומת היינו סביבות עוקץ: **גמ'** משיבחלו. חייבין במעשר: משילבין ראשיהן. שמשמשין כשמגדילין. הכא נמי משישתנה הדד ונראה בו סימן שמגדיל: בחלה בי. נגלה עלי. אדם הקץ מדבר נראה לו כגדול. אנקיישנ"ן בלע"ז: מייחד להו. שפחותיו מייחד לאנשים עבדיו ואינו מפקירן* משום בושת: מחליף להן. את של זה בזה ואינו מקפיד על בושתן: לערבי. מפקיר שפחותיו לערביים ונוהג בהן מנהג הפקר: משיתקשקשו. כמו (סוטה דף ט:) מקשקשת לפניו כזוג בכנ"ט בלע"ז. כלומר גדולים הרבה: חוטם. *ספק: משיפציל. *ספק: משתקיף עטרה. שגדול העוקץ ועב ומוקף עטרה והיינו שיעורא דא"ר יוסי נמי במתני' שיהא נותן ידו על העוקץ ושוקע ושוהא לחזור:
הכף

ואינה נפסלת בטבול יום. וא"ת בפרק אלו עוברין (פסחים דף מד.) גבי מקפה של חולין ושום ושמן של תרומה קאמר דלא נגע טבול יום במקצתו *דפסל כולו במגעו וי"ל דהתם מיירי בשנגע גוש בקערה: **אתי** דימוע דרבנן ומפקע חלה דרבנן. מכאן מביא ריב"א ראיה דתרומה בטלה ברוב דאורייתא והא דדרשינן בספרא מלא מקדשו ממנו דשלא בק"ל אסמכתא בעלמא היא וכן הא דקאמר התם דערלה וכלאי הכרם דכפל איסורו ליאסר בגלוה כפל בעלייתו שצריך אחד ומאתים ומיהו ראייה דהכא יש לדחות דלעולם מדאורייתא הכל נאסר לזרים מטעם שמעורבת התרומה שאינה ניכרת אבל מה שגם החולין נתחייבו כתרומה ליפטר מן החלה כאינו שכל תרומה זה אינו אלא מדרבנן ומיהו יש להביא ראיה גבי נפלו אגוזים ונתפלשו בגמוקין (גיטין דף נד:) דיש ספרים דגרסי והא בכל דמדאורייתא' ברובו בטלה ובשלהי הערל (יבמות דף פב.) גבי שתי קופות אחת של חולין ואחת של תרומה ולפניהן שתי סאות ס' דקאמר ר' יוחנן והוא שרבו חולין על התרומה פי' דהוי מדאורייתא ולהכי אמר שאני אומר ובריש ההוא פירקא (דף פב:) נמי קאמר תרומה תמורה ממעשר שכן מחפ"י ולא חשיב קיא: **לי"נ** אינו נאמר כי תבואו הייתי אומר משנכנסו ב' או ג' מרגלים דהא ריש דברייתא הכי איתא בספרי (פרשת שלח) ובספ"ק דקדושין מייתי לה) משונה ביאה זו של חלה דבעלמא כתיב כי תבואו כי יביאך וכאן כתיב בבואכם לומר מיד כשנכנסו קודם כבוש וחילוק אלמא משמע דכי תבואו משמע ביאה המשונה דהיינו לאחר כבוש וחילוק ושפיר מצי למימר אפי' ב' או ג' מרגלים אלא הכי גרסינן או בבואכם יכול אפי' ב' או ג' מרגלים וקאי אדלעיל מיניה: **לא** כולהו סלוק. ואם תאמר והלא כל יושביה עליה קרינן לענין יובל לפי שמקצת כל השבטים עלו לפר"ת דאמר דיובל נהג בבית שני מהאי טעמא וי"ל דבבואכם משמע טפי בביאת כולכם ואם תאמר היכי ס"ד מעיקרא דתרומה בזמן הזה דאורייתא לרבי יוסי והוי סייעתא לר"ל דלעיל הא ר"ל גופיה סבר דלר' יוסי תרומה בזמן הזה דרבנן בפרק הערל (יבמות דף פב.) וי"ל דהוי מצי למימר וליטעמיך: **איזהו** סימניה. פ"ה סימני בגרות ורבי יוסי דקאמר בגמרא משתקיף העטרה היינו נמי דקאמר הכא משיתן ידו על העוקץ וקשה דאי הך שיעורא הוא למה שינה רבי יוסי לשונו ועוד דכל תנאי דגמרא שום אחד מהם אינו מזכיר משיעורא דמתניתין ועוד דאם כן בבוחל לא נתן שום סימן ובגמרא קאמר בוחל מלמעלה בידוע שהביאה ב' שערות הא לא שמעינן סימני דבוחל לכך פר"ת דאיזהו סימניה דקאמר הכא אבוחל קאי ולפירוש זה אתי שפיר הא דקאמר בגמרא הלכה כדברי טלן להחמיר לענין מיאון: **בדק** באמתיה ויהיב ר' זוזי דמי בושתה. להגלל מעוכם היה נותן לה דהא ר' יהודה אמר בהחובל (ב"ק דף פז.) אין לעבדים בושת ואפילו למ"ד יש לעבדים בושת הני לרבו: **ראש** החוטם. פ"ה ספק דלא אתפרש ובפרק לולב הגזול (סוכה דף לה:*) גבי אתרוג מזכיר פיטומא ושוקן וחוטם ומתוך כך משמע דשלשתן באתרוג לגד ראשו ואין אחד מהם לגד זנבו ודומיא דדד דנבי דד ליכא לפרושי הכי כמו שפירש באתרוג: *מסר להו לערבי. משמע מכאן דשפחה כנענית מותרת בעובד כוכבים וה"ה דעבד כנעני מותר בעובדת כוכבים ולא גזרו עליו משום *) כפנ"ז אע"ג דאיסור נדה ואשת איש דאורייתא שייך שפיר בעבד וא"כ בשלהי מסכת ע"ז (דף עו:) דא"ל שמור מלכא לבני אדכר לך מה דעבדת באורתא שקבל עובדת כוכבים וזהו שמסר לו אושפיזו (*ורב) יהודה לא קבל עובדת כוכבים זוזה לא עשה כמו איסורא דמוסר הוה בה דהא עבד הוה כדקאמר בפרק עשרה יוחסין (קדושין דף ע:) דכמי בר סבי ברמות רוחיה לא קבל גיטא דמירוקא:
*) נ"ל משום חנ"ז הגי'
הלכה

צח א מיי' פ"ח מהל' טומאת אוכלין הלכ' ...
פ"ח מהל' מקום ...
צט ב מיי' פ"ג מהל' נזירים הל' יד:
ק ג ד מיי' פ"ה מהל' [illegible]
קא ה מיי' פ"ב מהל' [illegible]
קב ו מיי' פ"ב מהל' [illegible]
קג ז ח ט י מיי' פ"ג מהל' אישות הל"ז:
קד כ מיי' פ"ב מהל' [illegible]
[כתובות כה. ב"מ סם.]
[כתובות ליתא ולא נתחייבו בתרומה ועי' נכסי"ם תרים סנהדרין]
קה ל מיי' פ"ב מהל' אישות הל"ז:
קו מ מיי' פ"ט מהל' עבדים הל"ח [טוש"ע יו"ד סי' רסז סעי' יח]:
קז נ ס ע פ צ מיי' פ"ב מהל' אישות הל"ט [ועיין תוס' יבמות פ"ב דף מו.]:

תוספי הרא"ש

ואינה נפסלת בטבול יום. הוא דאמרינן בפ' אלו עוברין המקפה של חולין והשום והשמן של תרומה ונגע טבול יום במקצתו פסל מקום מגעו והכא אמרינן דלא פסל כלל וי"ל דהתם שיורי שמן נגע בקערה תיכרך בפני עצמן: אתי דימוע דרבנן ומפקע חלה דרבנן. מכאן משמע דתרומה בטלה ברוב מדאורייתא הוא דהדריש לית בספרי את מקדשו ממנו מה שאתה תורם ממנו מקדשו אסמכתא היא וכן מוכח בסוף פ' השולח גבי שתי קופות אחת של חולין ואחת של תרומה ולפניהן שתי סאין א' של חולין ואחד של תרומה ונפלו אלו לתוך אלו מותרין שאני אומר חולין לתוך חולין נפלו ותרומה לתוך תרומה נפלה וקא"ר יוחנן והוא שרבו חולין על התרומה פי' שאז הן מותרין מן התורה הלכך [תולין בהו] לוקל אלמא ברובא שרי מן התורה: אלו נאמר כי תבואו הייתי אומר משנכנסו שנים או שלשה מרגלים. [illegible] ל"נ גירסא זו דאדרבה כי תבואו משמע ביאת כולם כדמשמע בס"ק דקדושין דקאמר התם הואיל ונאמרו ביאות בתורה סתם ופרט לך הכתוב באחת מהן לאחר ירושה וישיבה אף כל לאחר ירושה וישיבה ואע"ג דאיכא מ"ד לשם דבעי ביאה וחשוב מ"מ לא אשכחן כי תבואו דמשמע לאלתר בכניסת שנים ושלשה מרגלים קודם שיכנסו כולם. אלא ה"ג או בבא הייתי אומר משעה שנכנסו בה שנים שלשה מרגלים דמשמע תחלת ביאת

מוסף רש"י
ראה בעמ' הקודם למטה

לעזי רש"י
פרונצ"ש [פרונצי"ש]. קמטים.
פוצי"ש [פוצייש]. פטמות.
אנקיישנ"ץ [אנקריישנ"ש]. מפריש, נמאס.
בכנ"ט. ענבל.

[illegible]

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com